

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS - BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE - BUREAU FOR DEVELOPMENT OF EDUCATION

ÇFARË REFORMA NË GJIMNAZ?

Raport për hulumtimin e realizuar

tetor - nëntor, 2024

QËLLIMI I HULUMTIMIT

Qëllimi i hulumtimit është të identifikojë dhe krahasojë mendimet e nxënësve dhe mësimeve të ndryshme të ndryshme të gjimnazit, për të përcaktuar preferencat e tyre për ndryshime që do të kontribuonin në përmirësimin e arsimit të mesëm - gjimnazit në vendin tonë.

INSTRUMENTET DHE MËNYRA E MBLEDHJES SË TË DHËNAVE

Hulumtimi bazohet në një anketë të realizuar gjatë tetorit 2024. Një pyetësor i hartuar për nevojat e hulumtimit është përdorur për të mbledhur të dhëna për mendimet e mësimeve të ndryshme dhe nxënësve. Të dy versionet e pyetësorit (njëri për mësimeve të ndryshme dhe tjetri për nxënësit) përmbajnë të njëjtat 10 pyetje, përderisa pyetësori për nxënës përfshin 2 pyetje shtesë. Nga 10 pyetjet e përbashkëta, ato kanë të bëjnë me mendimin e pjesëmarrësve për situatën aktuale në gjimnaz, ndërsa 3 në versionin e mësimeve të ndryshme përkatësisht, 5 në versionin e nxënësve pyesin për preferencat e tyre në lidhje me ndryshimet specifike të mundshme për përmirësimin e gjimnazit.

Të gjitha pyetjet në pyetësor kanë përgjigje të ofruara, ku 4 prej tyre përgjigjen duke zgjedhur një nga opsionet e ofruara, ndërsa të tjerat (6 ose 8 pyetje) mundësojnë një zgjedhje deri në tre përgjigje të mundshme.

Pyetësori është përgatitur në tri versione gjuhësore: gjuhë maqedonase, gjuhë shqipe dhe gjuhë turke. Ai u administrua për pjesëmarrësit në mënyrë elektronike, përmes Google Forms. Procesi i zbatimit kontrollohej nga këshilltarët e BZH-së.

PJESËMARRËS NË HULUMTIM

Në hulumtim morën pjesë mësimeve të ndryshme dhe nxënës nga të gjitha gjimnazet ekzistuese dhe paralelet e gjimnazeve në shkollat e mesme në vend. Anketa ka përfshirë 80% të mësimeve të ndryshme dhe 77% të nxënësve që punojnë ose mësojnë në këto shkolla. Këta numra lejojnë që të dy shembujt të konsiderohen përfaqësues dhe rezultatet e marra të trajtohen si të dhëna që lidhen me të dy grupet.

Modeli përfundimtar¹ përfshin 1772 mësimeve të ndryshme, prej të cilëve 1319 (74.4%) japin mësim në gjuhë maqedonase, 412 (23.3%) në gjuhë shqipe dhe 41 (2.3%) në gjuhë turke. Shumica prej tyre (94.9%) japin lëndë të cilat janë të detyrueshme për të gjithë nxënësit. Struktura e shembullit të mësimeve të ndryshme sipas lëndëve që ligjërojnë, gjuhës së mësimi dhe gjinisë është paraqitur në tabelën 1.

¹ Nga shembulli final janë përfshirë mësimeve të ndryshme dhe nxënësit e gjimnazit matematiko – informatik dhe nga shkollat shtetërore për kulturë fizike.

Tabela 1. Struktura e së MËSIMDHËNËSIT sipas gjuhës së mësim, gjinisë dhe lëndës/fushës lëndore që ata ligjërojnë

	MAQ		SHQ		TR		Gjithsej	
Lënda/ fusha e lëndëve	M	F	M	F	M	F		
Lëndët e detyrueshme për të gjithë nxënësit								
Gjuhë dhe letërsi maqedonase/shqipe/turke	22	176	11	48	5	3	265	1681 (94,9%)
Gjuhë angleze	13	114	10	32	0	0	169	
Gjuhë e huaj e dytë	8	101	7	31	1	0	148	
Matematikë	26	119	20	24	4	1	194	
Fizik	29	46	12	13	1	1	102	
Kimi	9	58	8	16	0	1	92	
Biologji	7	58	4	14	0	3	86	
Histori	38	30	19	6	1	2	96	
Gjeografi	13	27	9	4	2	1	56	
Sociologji	6	26	4	7	2	0	45	
Filozofi (Logjik/Etik)	15	33	5	4	0	1	58	
Informatikë (Gjuhët programore)	14	46	9	8	1	2	80	
Biznes dhe sipërmarrësi (Ekonomi/Menaxhment)	17	38	5	12	3	2	77	
Arsim figurativ	16	16	3	6	3	0	44	
Arsim muzikor	21	13	2	4	0	0	40	
Sport dhe aktivitete sportive	75	21	29	4	0	0	129	
Vetëm lëndë nga fusha të caktuara								
Gjuhë e huaj e tretë	1	4	2	2	0	0	9	91 (5,1%)
Hyrje në drejtësi	2	5	1	7	0	1	16	
Psikologji	3	20	0	4	0	0	27	
Pedagogji	1	14	2	3	0	0	20	
Arti dramatik	0	2	0	0	0	0	2	
Gjuhët klasike	4	12	1	0	0	0	17	
Gjithsej sipas gjinisë	340	979	163	249	23	18	1772	
Gjithsej sipas gjuhës mësimore	1319 (74,4%)		412 (23,3%)		41 (2,3%)			

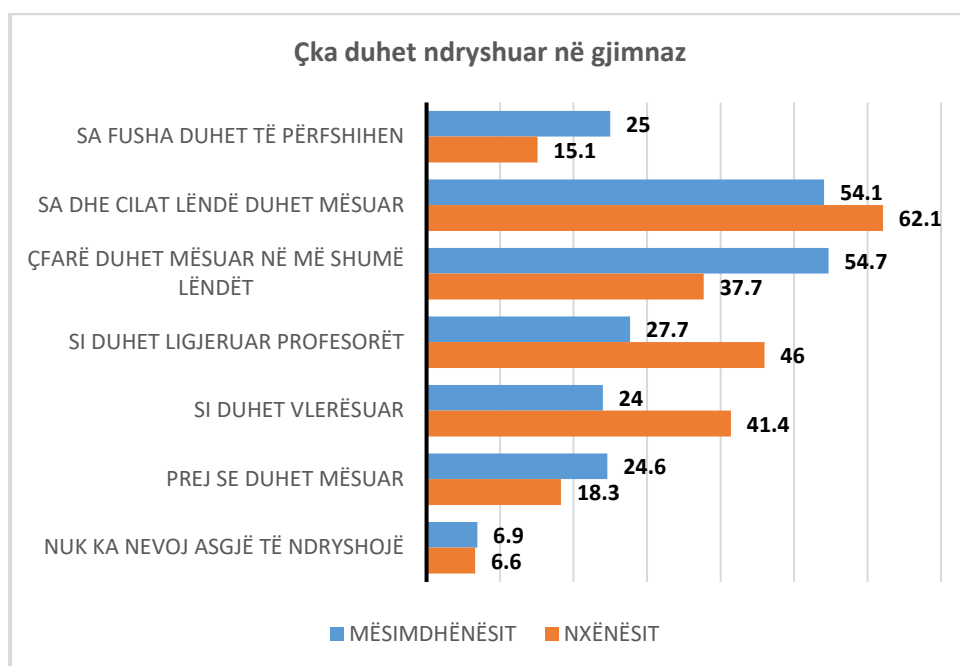
Numri i përgjithshëm i nxënësve të përfshirë në hulumtim është 7110, nga të cilët 3589 (50.5%) janë të vitit të 3-të, dhe 3521 (49.5%) janë të vitit të 4-të. Njëkohësisht, 3678 (51.8%) prej tyre mësojnë në drejtimin matematiko - natyror, 2825 (39.7%) në drejtimin shoqëroro- humanistik dhe 607 (8.5%) në drejtimin artistik-gjuhësor në gjimnaz. Struktura e shembullit të nxënësve sipas gjuhës së mësim, fushës, vitit dhe gjinisë është paraqitur në Tabelën 2.

Tabela 2. Struktura e shembullit të NXËNËSIT sipas gjuhës së mësim, fushës së arsimit, vitit dhe gjinisë

		MAQ		SHQIP		TR		Gjithsej sipas fushave
Drejtimi	Viti	M	F	M	F	M	F	
Matematiko - natyror A	3	378	366	110	120	7	5	1974 (27,8%)
	4	406	348	111	109	3	11	
Matematiko - natyror B	3	175	391	85	168	32	23	1704 (24,0%)
	4	200	364	83	130	26	27	
Shoqëror - humanitar A	3	340	415	161	170	14	14	2126 (29,9%)
	4	290	382	138	179	10	13	
Shoqëror - humanitar B	3	90	179	29	35	2	0	699 (9,8%)
	4	87	209	30	30	5	3	
Gjuhësor -artistik A	3	18	75	5	21	0	0	264 (3,7%)
	4	22	94	15	11	3	0	
Gjuhësor -artistik B	3	25	107	15	14	0	0	343 (4,8%)
	4	56	118	0	8	0	0	
Gjithsej sipas gjinisë		2087	3048	782	995	102	96	7110
Gjithsej sipas gjuhës mësimore		5135 (72,2%)		1777 (25,0%)		198 (2,8%)		

REZULTATET

Rezultatet paraqiten duke përdorur grafikët që përmbajnë përqindjet e zgjedhjeve të bëra nga mësimehënësit, përkatësisht nxënësit, të përfaqësuar në modelin përkatës. Përgjigjet për të gjitha pyetjet e zakonshme nga pyetësi janë paraqitur paralelisht, për të fituar njohuri të menjëhershme mbi ndryshimet dhe ngjashmëritë në mendimet e mësimehënësve dhe nxënësve. Kudo që është e rëndësishme, rezultatet e marra nga nxënës nga fusha të ndryshme të arsimit të mesëm janë paraqitur edhe në mënyrë krahasuese. Përqindjet më të larta se 20% trajtohen si tregues të zgjedhjeve të rëndësishme, ndërsa ato më të ulëta se 20% nuk konsiderohen të rëndësishme për përcaktimin e preferencave të mësimehënësve dhe nxënësve.

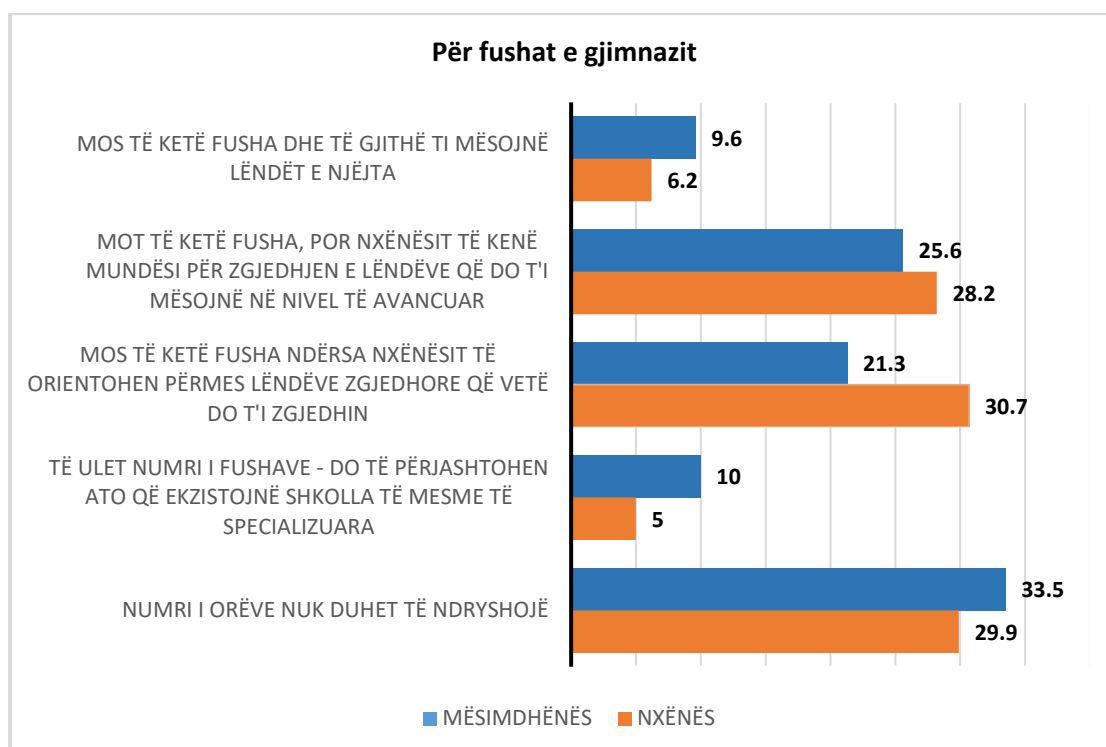

Grafika 1. Përqindja e përgjigjeve në pyetjen: Çfarë duhet ndryshuar për të përmirësuar cilësinë e arsimit të mesëm gjimnazit ekzistues? (3 zgjedhje të mundshme).

Rezultatet tregojnë se 93% e mësimehënësve dhe nxënësve mendojnë se duhet të bëhen ndryshime në arsimin e mesëm për të përmirësuar cilësinë e tij (grafiku 1). Ndryshimi më i dëshiruar për nxënësit është në numrin dhe llojin e lëndëve të mësuara (62,1%). Preferencat e renditura më të larta të mësimehënësve lidhen edhe me numrin dhe llojin e lëndëve mësimore (54,1%), por edhe me përmbajtjen që mbulojnë lëndët mësimore (54,7%). Për nxënësit nuk është e rëndësishme nëse do të ndryshojë numri i lëndëve që ofrohen në arsimin e mesëm, as çfarë do të mësohet, por më tepër se si duhet t'i mësojnë profesorët (46%), si duhet t'i vlerësojnë (41.5%) dhe çfarë duhet të mësojnë (37.7%). Një pjesë më e vogël por e konsiderueshme e mësimehënësve besojnë se është e rëndësishme të ndryshohet mënyra se si ata japin mësim (27.7%), sa fusha lëndore do të ofrohen (25%), çfarë do të mësohet (24.6%) dhe si do të vlerësohet (24%).

Krahasimi sipas gjuhës së mësimi tregon se preferencat e mësimehënësve për të gjitha gjuhët e mësimdhënies janë renditur në të njëjtën mënyrë.

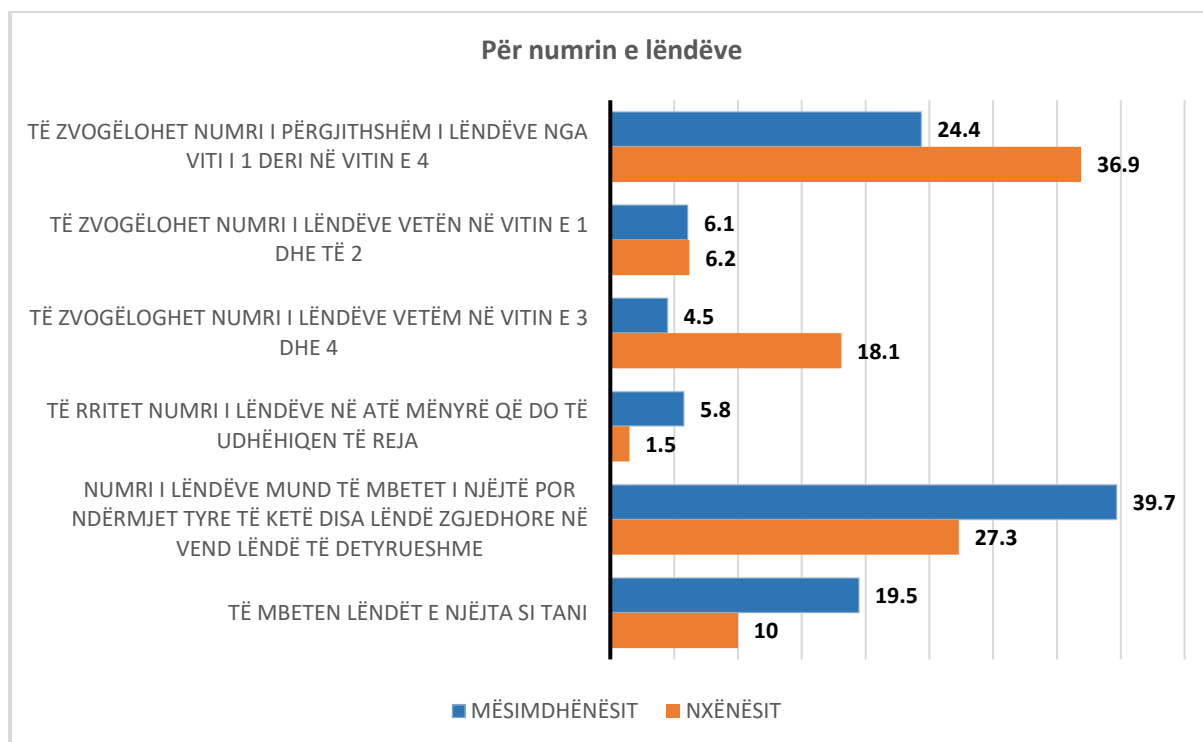
Kur pyeten për fushat në gjimnaz (Grafiku 2), alternativa më e preferuar për mësimdhënësit është të mos kenë fusha, dhe orientimi duhet të ofrohet ose përmes përzgjedhjes së lëndëve të nivelit të avancuar (25.6%), ose përmes ofertës së lëndëve me zgjedhje që nxënësit do të zgjedhin vetë (21.3%). Megjithatë, një e treta e mësimdhënësve (33.5%) besojnë se nuk ka nevojë të ndryshohet numri i fushave ekzistuese. Krahëuar me mësuesit, përfaqësimi i nxënësve që mendojnë se alternativa më e mirë për zgjedhje është mungesa e fushave të paracaktuara është më e theksuar dhe e kalon gjysmën (58.9%), ndërkohë që situata ekzistuese nuk shqetëson një pjesë më të vogël të nxënësve (29.9%). Nuk është e pranueshme as për mësimdhënësit dhe as për nxënësit që të gjithë nxënësit e shkollave të mesme të mësojnë të njëjtat lëndë dhe as që numri i lëndëve ekzistuese të zvogëlohet duke përjashtuar ato për të cilat ekzistojnë shkolla të mesme të specializuara.

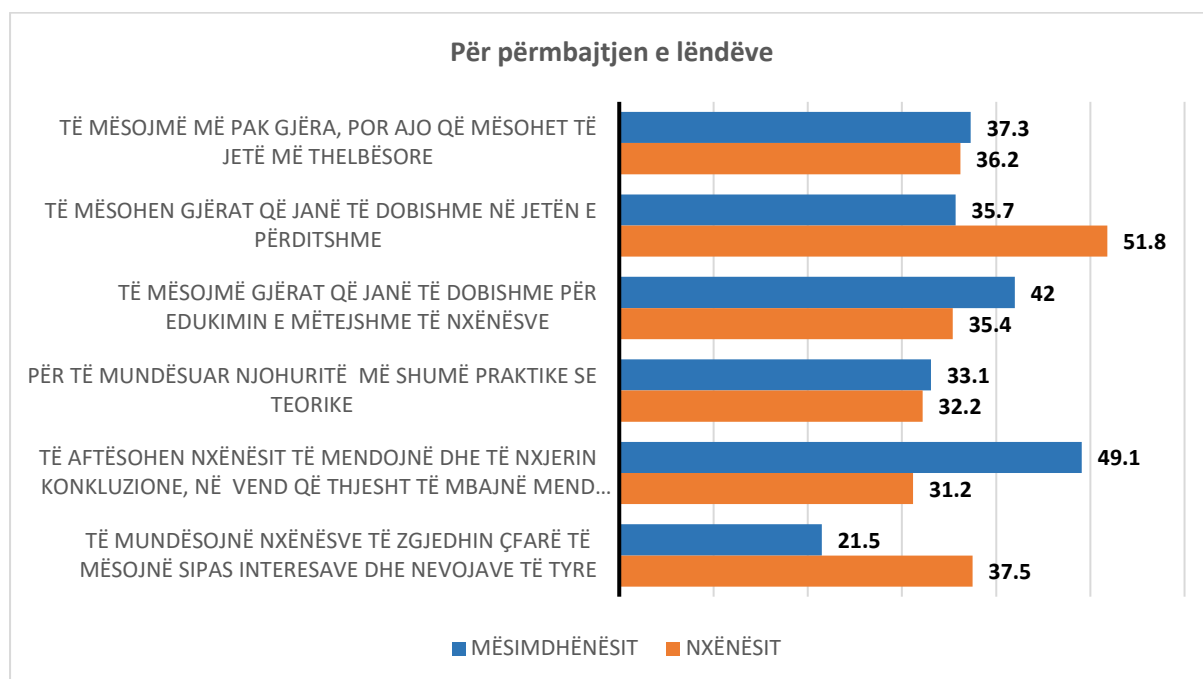
Grafiku 2. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve të pyetjes: Çfarë mendon/mendoni?

në lidhje me fushat ekzistuese në gjimnaz?

Rezultatet e fituara në grafikonin 3 tregojnë dallime të dukshme ndërmjet mendimeve të mësimdhënësve dhe nxënësve në lidhje me ndryshimet e mundshme në numrin e lëndëve që mësohen. Ndryshe nga shumica e mësimdhënësve (39,7%) që besojnë se numri i lëndëve mund të mbetet i njëjtë me kusht që të rritet mundësia për zgjedhje (krahasuar me 27,3% të nxënësve që mendojnë të njëjtën gjë), shumica e nxënësve (36,9%) dëshirojnë të ulin numrin e përgjithshëm të lëndëve të dhëna në të katër vitet (krahasuar me 24,4% të mësimdhënësve që pajtohen me këtë mendim).

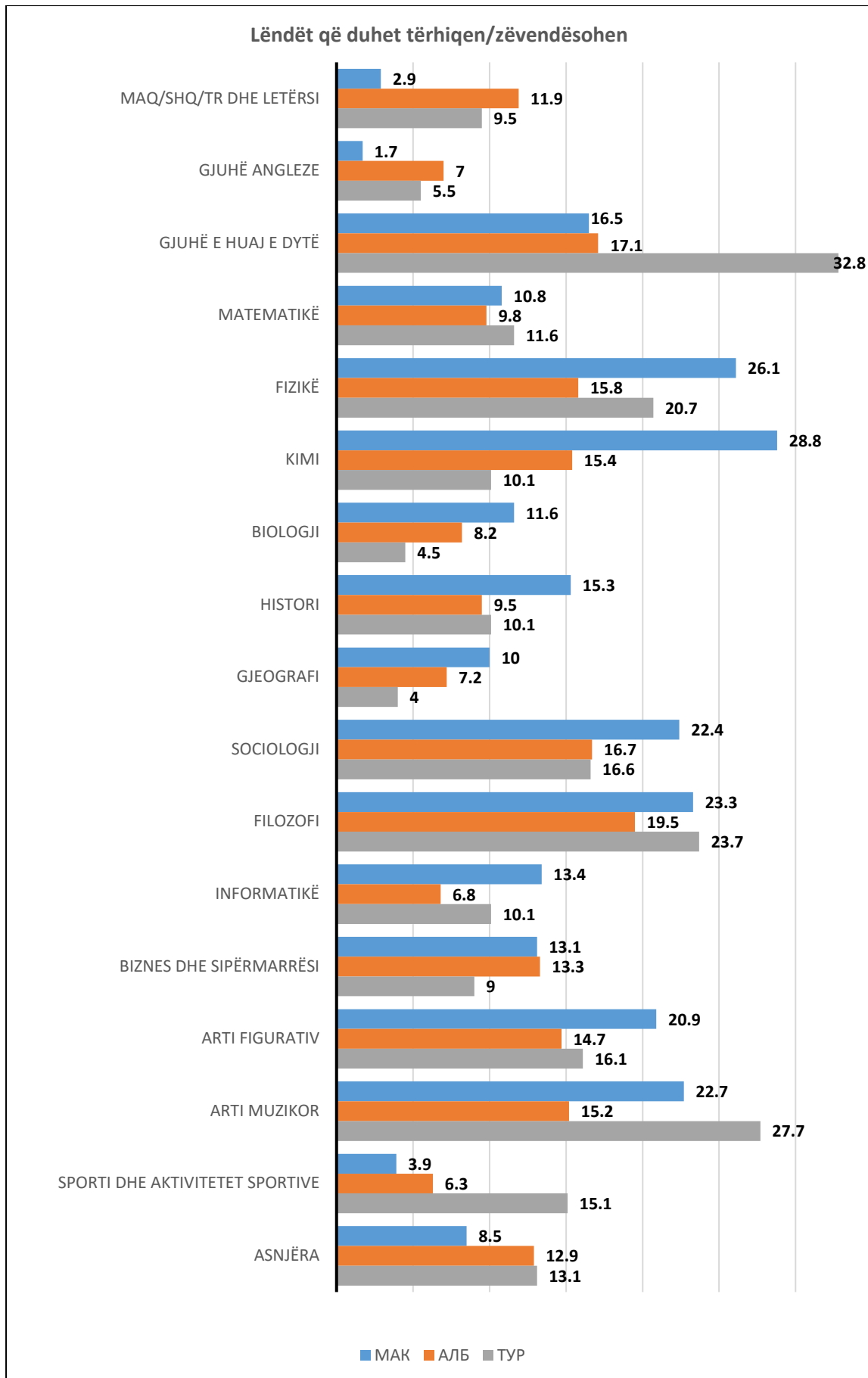

Grafiku 3. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve të pyetjeve:
Çfarë mendon / mendoni në lidhje me numrin e lëndëve që mësohen?

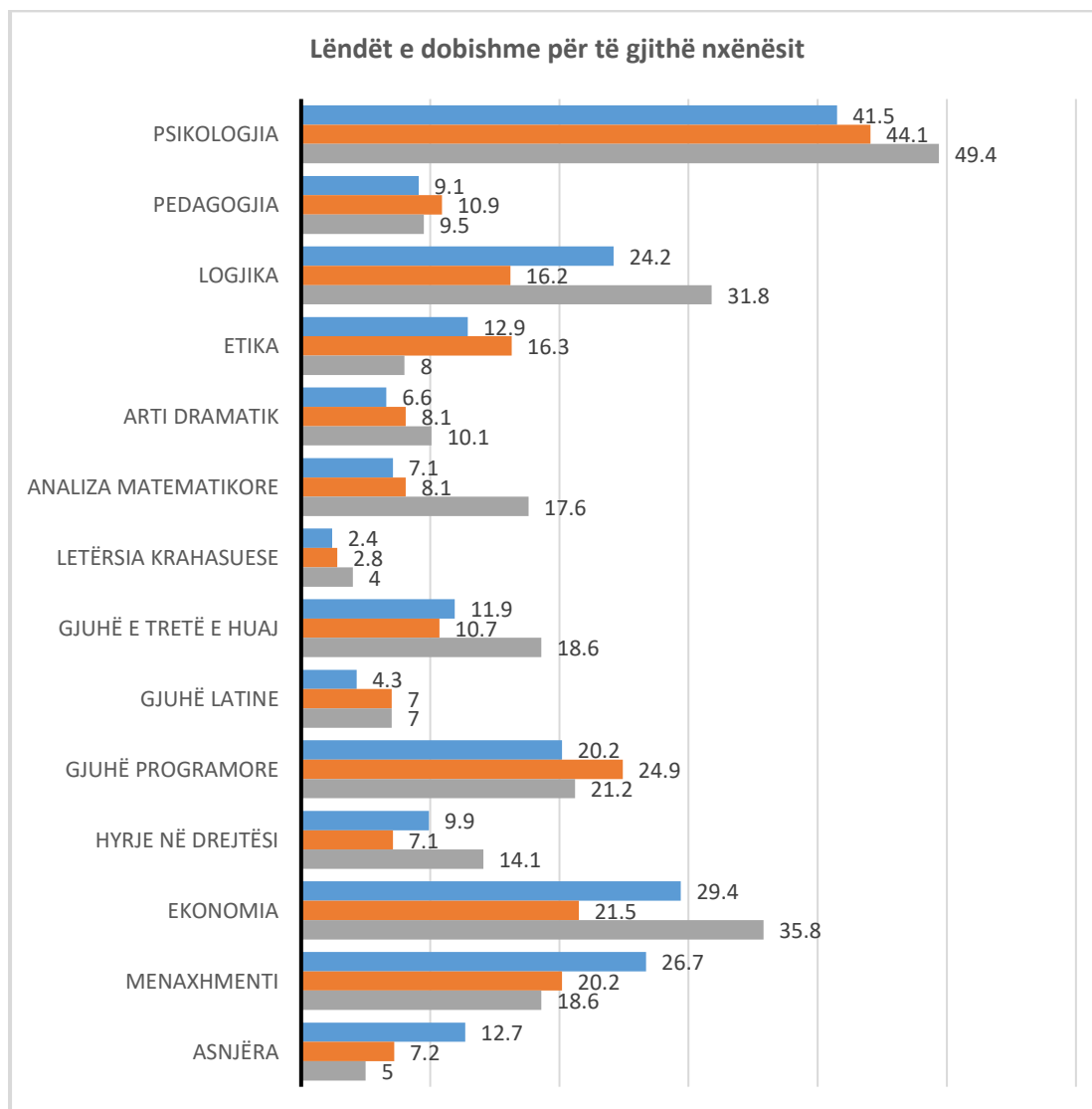
Grafiku 4. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve të pyetjeve: Çka mendon/mendoni në lidhje me përmbajtjen (ajo që mësohet) në disa lëndë? (3 zgjidhje të mundshme)

Për sa i përket pyetjes se çfarë mësohet në shumicën e lëndëve (grafiku 4), mendimi dominues tek mësime mësimdhënës është se ndryshimi duhet të fokusohet në zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve (49.1%) dhe në mësimin e gjërave që janë të dobishme për arsimimin e mëtejshëm të nxënësve (42%), ndërsa nxënës do të donin më shumë të mësonin gjëra që janë të dobishme në jetën e përditshme (51.8%). Një ndryshim i madh në preferencat e nxënësve dhe mësime mësimdhënës vërehet në lidhje me mundësinë që nxënës të zgjedhin se çfarë do të mësojnë sipas interesave dhe nevojave të tyre (37,5% e nxënësve, krahasuar me vetëm 21,5% të mësime mësimdhënësve), përderisa për të gjitha opsionet e tjera të ofruara (përvetësimi i njohurive më praktike se teorike dhe mësimi për më pak gjëra, por në thelb) mendimet e të dy palëve janë mjaft të ngjashme.

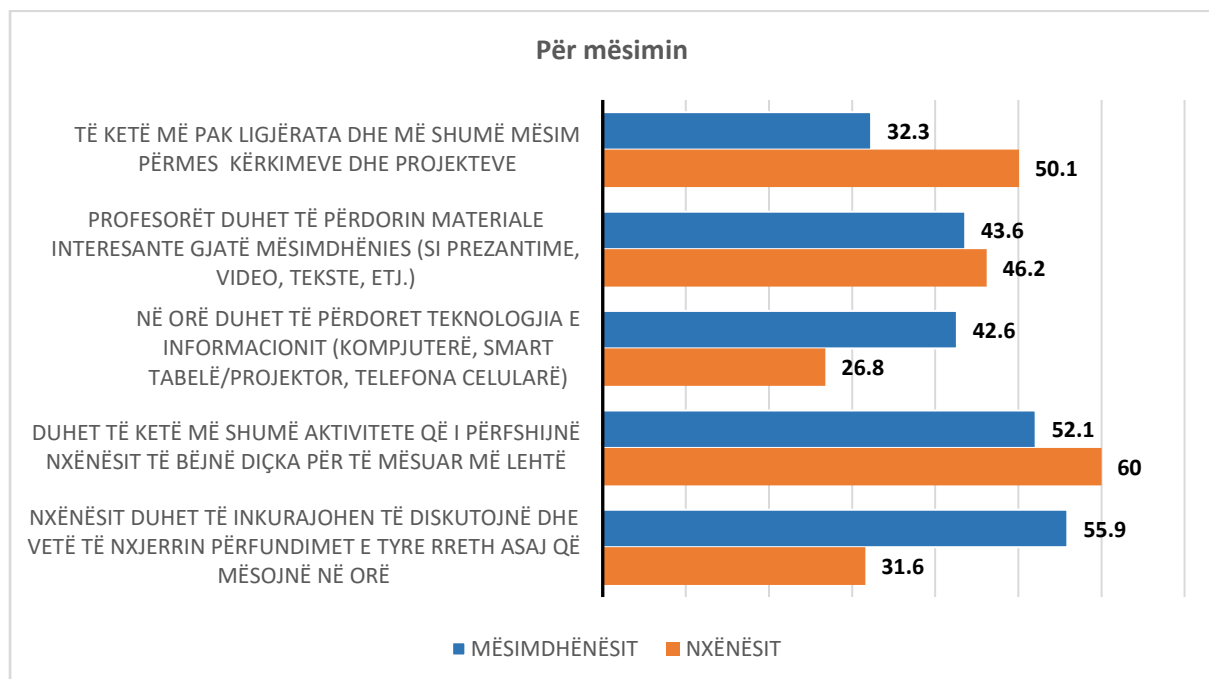
Grafika 5. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve të nxënësve në pyetjen: *Cila nga lëndët e mëposhtme të detyrueshme që të gjithë nxënësit mësojnë në shkollën e mesme mund të përjashtohen ose të transferohen në një fushë të përshtatshme? (3 zgjedhje të mundshme)*

Me kërkesën për t'i identifikuar ato lëndë të detyrueshme që i mësojnë të gjithë gjimnazistët të cilat mund të përjashtohen ose transferohen në fushën ku ata i përkasin, nuk u morën përgjigje të njëjta nga nxënës të fushave të ndryshme të arsimit të mesëm (Grafiku 5). Për nxënësit që mësojnë në fushën natyrore dhe matematikore (A dhe B), lëndë të tilla janë Sociologjia dhe Filozofia, si dhe Arti figurativ dhe Arti muzikor. Nxënësit nga fusha shoqërore-humanitare (A dhe B) dhe fusha gjuhësore-artistike (A dhe B) si të tilla kanë treguar lëndët Fizikë dhe Kimi. Njëkohësisht, në çdo fushë, pothuajse nuk ka nxënës që dëshirojnë tërheqjen/transferimin e lëndës Gjuhë dhe letërsi maqedonase/shqipe/turke, lëndën gjuhë angleze dhe lëndën Sport dhe aktivitete sportive. Veçanërisht duhet theksuar se një përqindje jashtëzakonisht e ulët e nxënësve të shkollave të mesme nga gjuha mësimore shqipe (8%) dhe gjuha mësimore turke (7.5%) zgjedhën të përjashtojnë lëndën e gjuhës maqedonase për nxënësit që nuk mësojnë në gjuhën maqedonase.

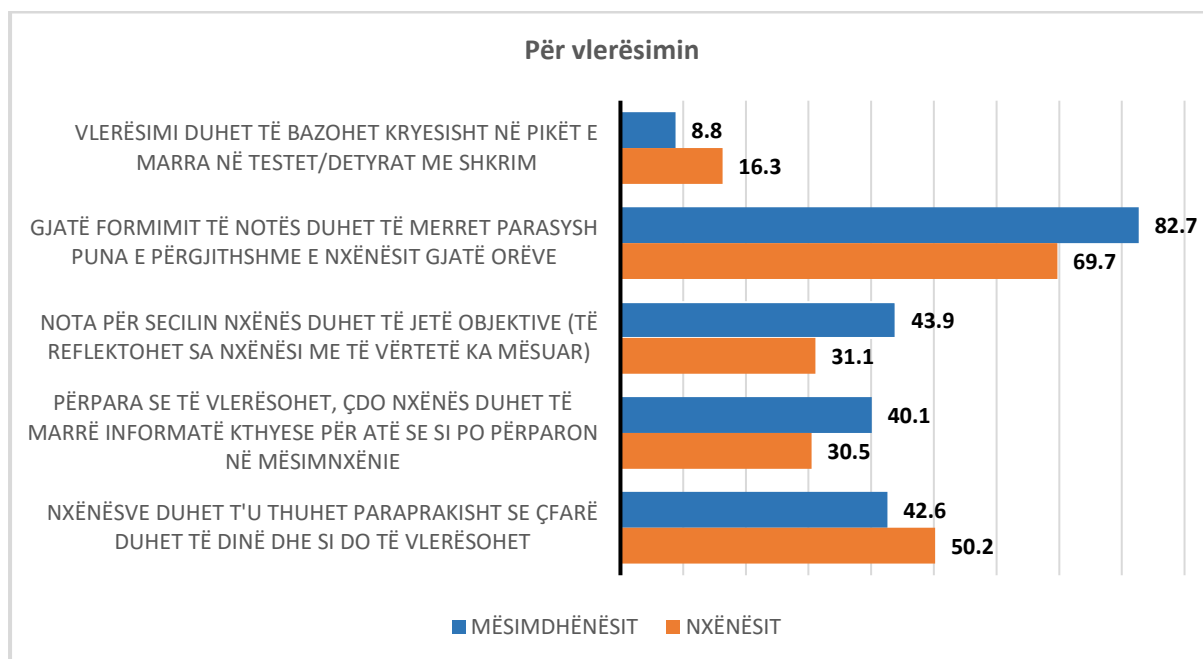
Grafiku 6. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve në pyetjen: *Cila nga lëndët e mëposhtme që përfaqësohen aktualisht në fushat zgjedhore në vitin e 3-të dhe të 4-të do të ishin të dobishme për të gjithë nxënësit për të mësuar në gjimnaz? (3 zgjedhje të mundshme).*

Rezultatet e paraqitura në figurën 6 tregojnë se kur u kërkohet të veçojnë ato lëndë që aktualisht përfaqësohen vetëm në fushat zgjedhore në vitin e 3-të dhe të 4-të, të cilat ata mendojnë se do të ishin të dobishme për t'i bërë të detyrueshme për të gjithë nxënësit e gjimnazeve, nxënësit nga të gjitha fushat treguan disa lëndë. Për më tepër, preferenca më e theksuar e të gjithë nxënësve është lënda Psikologji, e cila u zgjodh nga 42.4% e të gjithë nxënësve në shembullin/monstrën (41.5% e nxënësve nga gjuha mësimore maqedonase, 44.1% e nxënësve nga gjuha e mësimore shqipe dhe 49.4% e nxënësve nga gjuha mësimore turke %). Më pak të pëlqyera, por të zgjedhura nga një pjesë e rëndësishme e nxënësve (pavarësisht nga fusha) janë lëndët Menaxhment (24,9%) dhe Logjika (22.4%). Nga ana tjetër, lënda Ekonomike tregohet nga nxënësit e fushave natyrore-matematikore (A dhe B) dhe shoqërore-humanitare (A dhe B), ndërsa vetëm nxënësit nga fusha natyrore-matematikore (A dhe B) rekomandojnë lëndën Gjuhë programore. Lënda Pedagogjia identifikohet si përgjithësisht e dobishme për të gjithë nxënësit. (kryesisht B).

Grafiku 7. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve në pyetjen: *Çfarë mendon/ mendoni për MËSIMDHËNIEN? (3 zgjedhje të mundshme)*

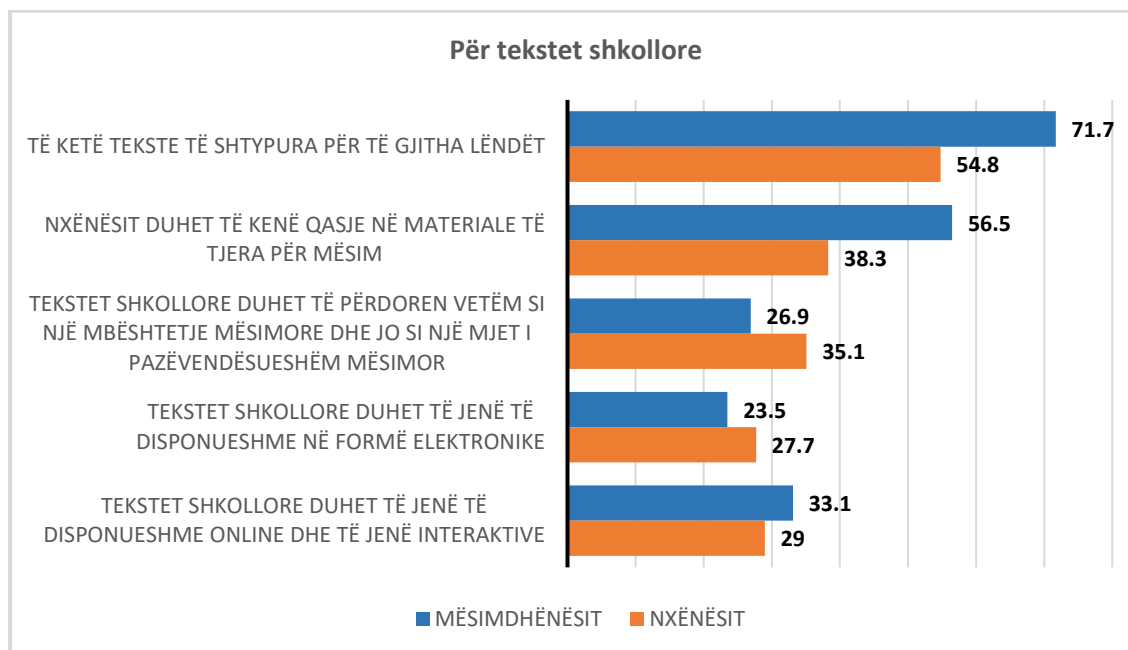
Sa i përket pyetjes lidhur me mësimin (grafiku 7), më shumë se gjysma e mësimdhënësve do të dëshironin që nxënësit të mësojnë në orët përmes diskutimeve (55.9%, krahasuar me vetëm 31.6% të nxënësve) ose përmes aktiviteteve të realizuara (52.1%). Aplikimi i aktiviteteve të realizuara është ndryshimi më i preferuar edhe nga nxënësit (60%), i ndjekur nga mësimi përmes kërkimit dhe projekteve (50.5%), që është ndryshimi më pak i dëshiruar nga mësimdhënësit (32.3%). Të dy palët si mësimdhënësit (43.6%) dhe nxënësit (46.2%) janë njëloj të interesuar të përdorin materiale interesante në ligjërata, ndërsa mësimdhënësit (42.6%) janë shumë më të interesuar të përdorin teknologjinë e informacionit sesa nxënësit (26.8%).

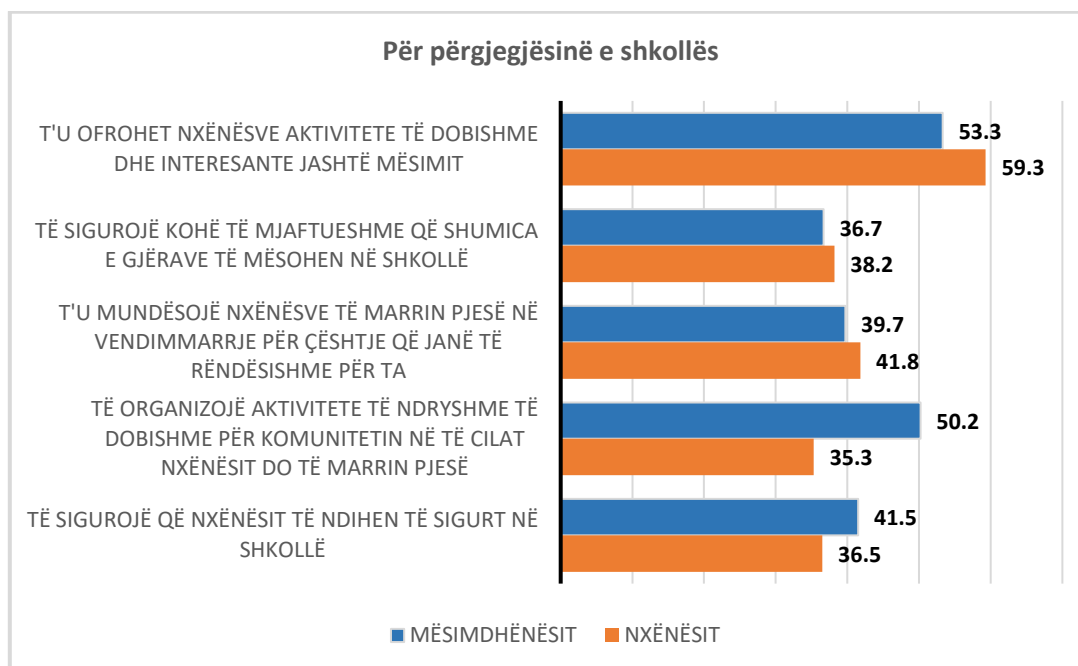
Grafiku 8. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve në pyetjen:
Çfarë mendoni për vlerësimin e nxënësve? (3 zgjedhje të mundshme)

Përgjigjet në pyetjen se si të vlerësohen nxënësit (Grafiku 8) tregojnë se shumica dërrmuese e mësimdhënësve (82,7%) dhe e nxënësve (69,7%) besojnë se gjatë vlerësimit duhet të merret parasysh angazhimi i përgjithshëm i nxënësve gjatë orëve, në vend që të bazohet vetëm në pikët e marra nga testet/hartimet me shkrim. Për gjysmën e nxënësve (50,25%) do të jetë e rëndësishme parapakisht të informohen për atë që duhet të dinë dhe si ajo do të vlerësohet, ndërsa më pak se një e treta e tyre e vendosin theksin në objektivitetin e notës (31.1%) ose në informatën kthyesë për përparimin e të nxënësit (30.5%). Për këto tre opsione të ofruara zgjodhën rreth 40% e mësimdhënësve.

Për sa i përket pyetjes në lidhje me tekstet shkollore (grafiku 9), të gjitha përgjigjet e ofruara rezultuan të dëshirueshme, por renditja e preferencave në vendin e parë bindëse edhe për mësimdhënësit (71.7%) edhe për nxënësit (54.8%), bie në sy përshtatshmëria e teksteve shkollore të shtypura për të gjitha lëndët. Te mësimdhënësit, në veçanti theksohet edhe përshtatshmëria e materialeve të tjera mësimore (56.5%), ndërsa te nxënësit, përveç materialeve plotësuese ose shtesë (38.3%), një numër i madh dëshirojnë që tekstet shkollore të kenë funksionin e përkrahjes së mësimin në vend që të jenë mjet i pazëvendësueshëm mësimor (35.1%).

Grafiku 9. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve në pyetjen:
Çfarë mendon/mendoni për tekstet shkollore? (3 zgjedhje të mundshme)

Grafiku 10. Përqindja e përfshirjes së përgjigjeve në pyetjen:
Çfarë mendon/mendoni për shkollën? (3 zgjedhje të mundshme)

Për sa i përket kontributit të shkollës (grafiku 10), më shumë se gjysma e nxënësve (59.3%) do të donin t'u sigurohen aktivitete jashtëmësimore që do të jenë të dobishme dhe interesante. Më shumë se gjysma e mësimdhënësve (53.3%) janë dakord me nxënësit për aktivitetet jashtëmësimore, por ata mendojnë se pjesëmarrja e nxënësve në aktivitete të dobishme për komunitetin është gjithashtu e rëndësishme (50.2%), gjë që është më pak e dëshiruar nga nxënësit (35.3%). Shumë të dëshiruara si nga mësimdhënësit ashtu edhe nga nxënësit janë mundësi të tjera të ofruara që sigurojnë: pjesëmarrjen e nxënësve në vendimmarrje për çështje që i prekin, kohë të mjaftueshme për të mësuar shumicën e gjërave në shkollë dhe nxënësit të ndihen të sigurt në shkollë.

KONKLUZIONE

Si mësimdhënësit ashtu edhe nxënësit bien dakord për nevojën për të bërë ndryshime në arsimin e mesëm. Për të dyja, përparësi më e lartë janë ndryshimet në sa dhe cilat lëndë mësohen, ku nxënësit theksojnë uljen e numrit të përgjithshëm të lëndëve dhe mësimdhënësit theksojnë rritjen e numrit të lëndëve zgjedhore në kurriz të lëndëve të detyrueshme. Këto dallime nxjerrin në pah nevojën për reforma që do të vendosin një ekuilibër midis plotësimit të kërkesës për individualizim më të madh përmes lëndëve zgjedhore, që është përparësi për mësimdhënësit, dhe dëshirës për të reduktuar barrën e lëndëve, e cila është e rëndësishme për nxënësit.

Krahasuar me fushat e tjera të ndërhyrjes së mundshme, ndryshimi i përfaqësimit të fushave të arsimit të mesëm nuk konsiderohet prioritet apo përparësi. Megjithatë, as mësimdhënësit dhe as nxënësit nuk mendojnë se barazimi i arsimit për të gjithë gjimnazistët, apo thjesht ulja e numrit të fushave, do të ishte produktive. Shumica mendojnë se gjimnazistët duhet të bëjnë zgjedhjet e tyre, ose duke zgjedhur nga lëndët e ofruara në një nivel të avancuar, ose nga lëndët e ofruara në një fushë specifike.

Është e një rëndësie të madhe për mësimdhënësit që ndryshimet t'i kushtojnë vëmendje asaj që do të mësohet në kuadër të lëndëve mësimore. Në këtë drejtim, mësimdhënësit presin që përmes mësimin të lëndëve, nxënësit të jenë në gjendje të mendojnë dhe të nxjerrin përfundime vetë (për të nxitur zhvillimin e të menduarit kritik). Ndërsa për nxënësit përparësi kryesore është t'u mundësohet të mësojnë gjëra që janë të dobishme në jetën e përditshme, për mësimdhënësit është më e rëndësishme t'u mësojnë në gjimnaz gjëra që janë të dobishme për arsimimin e mëtejshëm.

Nxënësit, pavarësisht se në cilën fushë të gjimnazit mësojnë dhe në cilën gjuhë mësimore, rekomandojnë që Psikologjia të bëhet lëndë e detyrueshme për të gjithë nxënësit e gjimnazeve. Disa prej tyre i konsiderojnë lëndë të dobishme Logjikën dhe Menaxhmentin dhe duke qenë se disa nxënës e vendosin edhe lëndën Ekonomike në të njëjtën kategori, është e qartë se ata janë të vetëdijshëm për nevojën e gjimnazit për t'u përgatitur për sfidat që do të hasin në jetën e përditshme. Nga ana tjetër, për lëndët Sociologji dhe Filozofi, Art figurativ dhe Art Muzikor, si dhe Fizikë dhe Kimi, të cilat

tashmë kanë statusin e lëndëve të detyrueshme në vitin e parë dhe të dytë, rekomandohet që nxënësit që mësojnë në fusha të cilave këto lëndë nuk i përkasin rekomandohen të tërhiqen ose të qëndrojnë vetëm në fushën që i përkasin.

Është shumë e rëndësishme që nxënësit të bëjnë ndryshime në mënyrën se si zhvillohet mësimi dhe në mënyrën se si vlerësohet. Mësimdhënësit pajtohen me ta se është jashtëzakonisht e rëndësishme të përfshihen më shumë aktivitete praktike në mësimdhënie për të lehtësuar të nxënësit, por nuk ka konsensus për metodat e mësimdhënies – ndërkohë që është më e rëndësishme që nxënësit të mësojnë përmes kërkimit dhe projekteve, për mësimdhënësit është më efektive të diskutohet gjatë orëve. Për sa i përket notimit, ka një marrëveshje midis të dyja palëve se është e rëndësishme që nota të marrë parasysh angazhimin e përgjithshëm të nxënësve në orë, në vend që të bazohet vetëm në pikët e marra nga testet/detyrat me shkrim.

Ndryshimet në materialet mësimore nuk konsiderohen si përparësi, megjithëse duket se janë më të rëndësishme për mësimdhënësit sesa për nxënësit. Arritshmëria e teksteve të shtypura për të gjitha lëndët është e rëndësishme si për mësimdhënësit ashtu edhe për nxënësit, por është një përparësi më e lartë për mësimdhënësit. Për më tepër, mësimdhënësit insistuan në mënyrë specifike në qasjen apo arritshmërinë e materialeve të tjera mësimore, me siguri duke pritur që institucionet t'i përgatisin ato.

Si mësimdhënësit ashtu edhe nxënësit dëshirojnë që shkolla t'u ofrojë nxënësve aktivitete jashtëmësimore që do të jenë të dobishme dhe interesante. Mësimdhënësit presin që shkolla t'u mundësojë atyre të marrin pjesë në punë të dobishme shoqërore.

REKOMANDIME

Rezultatet e fituara japin rekomandimet e mëposhtme për përmirësimin e arsimit të mesëm - gjimnaz në Republikën e Maqedonisë së Veriut:

1. Revizioni i planit mësimor:

- Heqja e fushave në arsimin e mesëm - gjimnaz dhe drejtimi i nxënësve në bazë të lëndëve zgjedhore që ata i zgjedhin vetë sipas interesave/nevojave dhe planeve për arsimim të mëtejshëm.
- Heqja e fushave në arsimin e mesëm - gjimnaz dhe drejtimi i nxënësve në bazë të lëndëve zgjedhore që ata i zgjedhin vetë sipas interesave/nevojave dhe planeve për arsimim të mëtejshëm.
- Prezantimi i Psikologjisë si lëndë e detyrueshme për të gjithë.

2. Revizioni i programeve mësimore:

- Afrimi i përmbajtjes së lëndëve mësimore me nxënësit në një mënyrë që do t'u mundësojë atyre të përjetojnë atë që po mësojnë si relevante dhe të dobishme.

- Aplikimi i përmbajtjeve të reja (si logjika, menaxhimi dhe ekonomia) që do t'i përgatisë nxënësit për sfidat e jetës së përditshme.
- Sigurimi i standardeve të vlerësimit si rezultate specifike e të nxënësve për çdo përmbajtje të Programeve mësimore, të cilat do të mundësonin objektivitet më të madh në vlerësim.

3. Modernizimi i mësimdhënies:

- Rritja e aktiviteteve praktike në mësimdhënie, duke përfshirë kërkimin, projektet dhe diskutimet për të kuptuar më mirë materialin.
- Krijimi i një sistemi vlerësimi që do të marrë parasysh angazhimin e përgjithshëm të nxënësve, jo vetëm testet dhe detyrat me shkrim.
- Sigurimi i arritshmërisë (qasjes) së teksteve të shtypura për të gjitha lëndët, me mundësinë e plotësimit të tyre me materiale mësimore digjitale dhe interaktive.
- Inkurajimi i mbështetjes institucionale për përgatitjen dhe arritshmërinë e materialeve alternative mësimore.

4. Mbështetje për aktivitetet jashtëmësimore:

- Ofrimi i aktiviteteve të dobishme dhe interesante jashtëmësimore për nxënësit, me fokus në zhvillimin e aftësive sociale dhe praktike.
- Inkurajimi i shërbimit ndaj komunitetit si pjesë e procesit arsimor, duke u mundësuar nxënësve të përfshihen në aktivitete që do të kontribuojnë për komunitetin.

5. Zhvillimi profesional i mësimdhënësve:

- Trajnimi i mësimdhënësve për zbatimin e metodave dhe qasjeve moderne të mësimdhënies në mësimdhënie që i trajtojnë nxënësit si aktorë aktivë në procesin mësimor dhe mundësojnë të nxënësve gjatë orëve.
- Trajnimi i mësimdhënësve në vlerësimin formativ që mbështet të nxënësve dhe vlerësimin përmbledhës që përfshin të gjitha aspektet e arritjeve të nxënësve në vlerësimin e përgjithshëm.